

Bildningsförvaltningen
Maria Benczy

Utbildningsnämnden

Redovisning av uppdrag att kartlägga tillgängliga och anpassade lärmiljöer i Danderyds skolor samt genomföra en fördjupad utredning om resursskola

Ärendet

Bildningsförvaltningen fick den 12 mars 2025 (§ 20) i uppdrag av utbildningsnämnden att kartlägga hur kommunen arbetar med anpassade och tillgängliga lärmiljöer inom förskoleklass och grundskola i de kommunala skolorna samt att ta fram en fördjupad utredning som undersöker förutsättningarna för att inrätta en kommunal resursskola i Danderyds kommun.

Kartläggningen av tillgängliga och anpassade lärmiljöer visar att arbetet med tillgängliga lärmiljöer i Danderyds kommuns grundskolor präglas av ett starkt professionellt engagemang och en övergripande god kvalitet. Kartläggningen har identifierat både styrkor och förbättringsområden samt att likvärdigheten kan utvecklas ytterligare.

Utredningen visar att det finns elever folkbokförda i Danderyds kommun som är i behov av särskilt stöd som är både omfattande och varaktigt och därmed uppfyller målgruppen för resursskola. Skollagen (2010:800) ger idag tydliga ramar för att kommuner ska kunna inrätta kommunal resursskola. Den juridiska grunden är därmed etablerad och möjliggör en strukturerad och rättssäker verksamhet för denna elevgrupp.

Bildningsförvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämndens beslut

1. Utbildningsnämnden uppdrar till bildningsförvaltningen att använda resultaten av genomförd kartläggning för att ta fram en gemensam handlingsplan för grundskolan med utvecklingsområden och kopplade aktiviteter. Arbetet ska återrapporteras till utbildningsnämnden i november 2026.
2. Utbildningsnämnden uppdrar till bildningsförvaltningen att inrätta två kommunala resursskolor, med start höstterminen 2026 och med en uppbyggnads- och etableringsperiod på tre år. En resursskola i Fribergaskolans lokaler och en resursskola i Annexet intill Kyrskolan. Under den treåriga implementeringsperioden ska arbetet årligen återrapporteras till utbildningsnämnden.

Bildningsförvaltningen
Maria Benczy

Bakgrund

Anpassad och tillgänglig lärmiljö är hur väl en organisation, verksamhet, eller lokal fungerar bra för barn och elever oavsett funktionsförmåga. Att utforma och utveckla en tillgänglig lärmiljö är ett sätt att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkningar. Tillgängliga lärmiljöer delas in i social, pedagogisk och fysisk lärmiljö som tillsammans bildar en helhet och ger förutsättningar för varje elev att lyckas i skolan. Detta gäller inte minst elever i behov av särskilt stöd. För att skapa kunskap om nuläget av hur de kommunala skolorna arbetar med anpassade och tillgängliga lärmiljöer har bildningsförvaltningen, på uppdrag av utbildningsnämnden, genomfört en kartläggning på detta område. Kartläggningen har, enligt utbildningsnämndens framskrivning i ärendet, utgått från specialpedagogiska skolmyndighetens stödmaterial.

Sedan den 1 juli 2023 är kommunal resursskola reglerad i skollagen (2010:800). De nya reglerna innebär att kommuner får begränsa utbildningen vid en viss skolenhet till elever i behov av särskilt stöd. I enlighet med utbildningsnämndens beslut, har bildningsförvaltningen genomfört en fördjupad utredning, med syfte att undersöka förutsättningarna för att inrätta en resursskola inom grundskola i kommunal regi i Danderyds kommun.

Bildningsförvaltningens utredning

För att kartlägga hur kommunen arbetar med anpassade och tillgängliga lärmiljöer inom förskoleklass och grundskola i de kommunala skolorna har flera olika undersökningar och inhämtande av synpunkter genomförts;

- Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) enkät/nulägesvärdering av tillgängliga lärmiljöer har distribuerats till alla kommunala rektorer i grundskolan för att tas vidare, och besvaras, av skolans medarbetare.
- Nulägesvärderingens resultat, inklusive över 300 frisvar, har analyserats.
- Verksamhetsbesök och intervjuer har genomfört med elever, speciallärare och specialpedagoger.
- Resultat och sammanställningar av kartläggningen av tillgängliga lärmiljöer har varit inslag på rektorsmöten.
- Resultat och sammanställningar av kartläggningen av tillgängliga lärmiljöer har varit inslag på förvaltningens ledningsgrupp.
- Resultat och sammanställningar av kartläggningen av tillgängliga lärmiljöer har gemensamt analyserats med skolchef/grundskolans verksamhetschef.

Den samlade analysen visar att arbetet med tillgängliga lärmiljöer i Danderyds kommuns grundskolor präglas av ett starkt professionellt

Bildningsförvaltningen
Maria Benczy

engagemang och en övergripande god kvalitet som i flera avseenden motsvarar intentionerna i SPSM: s modell.

Kartläggningen visar att det finns en solid grund att bygga vidare på. Samtidigt visar kartläggningen att det finns tydliga variationer mellan skolor, vilket påverkar likvärdigheten i tillgången till en tillgänglig lärmiljö.

För att ta reda på förutsättningar och behov för att inrätta en kommunal resursskola i Danderyds kommun har flera olika undersökningar och inhämtande av synpunkter genomförts;

- Rättsliga grunder för en resursskola i kommunal regi
- Målgrupp för en resursskola
- Forskningsläget
- Omvärldsbevakning - resursskolor i Stockholms län
- Inventering av antalet, i Danderyd folkbokförda elever inskrivna i verksamheter med inriktning särskilt stöd under läsåret 24/25
- Skolval och skolskjuts i Danderyds kommun
- Finansiering av särskilt stöd genom tilläggsbelopp/verksamhetsstöd och strukturbidrag
- Ekonomiska konsekvenser – finansiering av resursskola i Danderyds kommun samt uppstartskostnader
- Inhämtande av synpunkter från rektorer; Behov och målgrupp för en eventuell resursskola i Danderyds kommun
- Inhämtande av synpunkter; Vårdnadshavare till elever i fristående resursskolor
- Resultat av Skolinspektionens senaste skolenkät
- Värdering och besök av tillgängliga anpassade lokaler
- Verksamhetsbesök i resursklasserna på Vasaskolan och Fribergaskolan
- Behovsanalys av riktad kompetens/anpassad personal
- Behovsanalys av kvalitativ- och rättssäker urval- och antagningsprocess

Utredningen visar att det finns elever folkbokförda Danderyds kommun som är i behov av särskilt stöd som är både omfattande och varaktigt och därmed uppfyller målgruppen för resursskola.

Skollagen (2010:800) ger idag tydliga ramar för att kommuner ska kunna inrätta kommunal resursskola. Den juridiska grunden är därmed etablerad och möjliggör en strukturerad och rättssäker verksamhet för denna elevgrupp.

Bildningsförvaltningen
Maria Benczy

I omvärldsbevakningen framkommer att flera kommuner som t.ex. Täby, Lidingö, Nacka och Sundbyberg har fattat beslut att inrätta kommunal resursskola.

Den samstämmiga bilden från rektorer i Danderyds kommun, såväl från kommunala som fristående verksamheter, är att behovet av en resursskola i kommunen är stort och att prioriterad inriktning för resursskola i Danderyds kommun ligger inom autismspektrumtillstånd, grav språkstörning och problematisk skolfrånvaro i kombination med en varaktig och omfattande funktionsvariation.

Det tydliggörs i utredningen att nuvarande resursklasser på Vasaskolan och Fribergaskolan i flera delar har likheter med lagstiftarens kriterier för en resursskola men att det också finns grunder som inte är uppfyllda.

Bildningsförvaltningens bedömning

Bildningsförvaltningens bedömning är att likvärdighet och kvalitet kan stärkas genom att använda den genomförda kartläggningens resultat och analys för att ta fram en gemensam handlingsplan för grundskolan med utvecklingsområden och kopplade aktiviteter.

Bildningsförvaltningens bedömning är att genom inrättande av kommunal resursskola skulle förutsättningar ges för att säkerställa att Danderyds elever med störst behov av omfattande och långvarigt särskilt stöd prioriteras vid urval till skolenhet som erbjuder ett specialinriktat särskilt stöd.

Beslut om inrättande av kommunal resursskola skulle ge ökad verksamhetskvalitet och förutsättningar för specificerad och riktad kompetenshöjning, samordnad tydliggörande pedagogik och anpassade lärmiljöer för prioriterade elevgrupper i behov av omfattande och långvarigt särskilt stöd, detta bl.a. utifrån en tydlighet av verksamhetens lagenliga grund.

Konsekvenser för barn och unga

Prövning av barnets bästa och barnkonsekvensanalys är genomförd och finns i sin helhet i Utredningsrapporten; Förutsättningar att inrätta en kommunal resursskola samt Kartläggning av tillgänglig lärmiljö.

Ekonomiska konsekvenser

Finansiering av kommunal resursskola kan ske inom ramen för beslutad resursfördelning (UN:s årliga beslutade ersättningsnivåer UN 2024/0583). Prognoskalkyl visar att dagens resursfördelningsmodell som nämnden har beslutat om gällande särskilt stöd är hållbar även i finansieringen av kommunal resursskola. Uppstartskostnader kan uppstå i form av projektkostnader/investeringskostnader för anpassning av lokal, inköp av möbler etc. samt rekrytering av personal. Om ett beslut fattas om införande av kommunal resursskola behöver en detaljerad budget upprättas.

Bildningsförvaltningen
Maria Benczy

Johannes Pålsson
Bildningsdirektör

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Redovisning av uppdrag att kartlägga tillgängliga och anpassade lärmiljöer i Danderyds skolor samt genomföra en fördjupad utredning om resursskola
2. Utredningsrapport, Förutsättningar att inrätta en kommunal resursskola samt kartläggning av tillgänglig lärmiljö
3. Utbildningsnämndens beslut 2025-03-12 § 20
4. Bildningsförvaltningens tjänsteutlåtande, 2025-02-27